

مددکاری اجتماعی مداخله در بحران خودکشی

تالیف:

دکتر حسین یحیی زاده

(عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

حمزه امینی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۷

سرشناسه	:	یحیی‌زاده، حسین، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مددکاری اجتماعی مداخله در بحران : خودکشی/احسین یحیی‌زاده، حمزه امینی.
مشخصات نشر	:	تهران : آوای نور، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۱۲ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۴۰۷-۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
عنوان دیگر	:	خودکشی.
موضوع	:	خدمات اجتماعی Social service
موضوع	:	بحران‌زدایی Crisis intervention Mental health services
موضوع	:	خودکشی Suicide
موضوع	:	خودکشی -- پیشگیری Suicide -- Prevention
شناسه افزوده	:	امینی، حمزه، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۷۴۰HV /م۴ی۳/

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نامبر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

مددکاری اجتماعی مداخله در بحران خودکشی

تالیف: دکتر حسین یحیی زاده - حمزه امینی

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه آرا: منیر السادات حسینی

چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۴۰۷-۹

قیمت ۱۴۵۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات (تعریف مفاهیم) ۷

مقدمه ۷

Error! Bookmark not defined. تعاریف

Error! Bookmark not defined. تعریف بحران

Error! Bookmark not defined. مدیریت بحران

Error! Bookmark not defined. انواع بحران

Error! Bookmark not defined. مداخله در بحران

Error! Bookmark not defined. فصل دوم: تاریخچه

Error! Bookmark not defined. تاریخچه خودکشی

Error! Bookmark not defined. باورهای رایج درباره خودکشی

Error! Bookmark not defined. تاریخچه بحران

Error! Bookmark not defined. فصل سوم: نظریه‌ها و مدل‌ها

Error! Bookmark not defined. نظریه‌های خودکشی

Error! Bookmark not defined. نظریه‌های روان تحلیل‌گری

Error! Bookmark not defined. نکات مهم نظریه بحران و مداخله در بحران

Error! Bookmark not defined. فصل چهارم: مداخله مددکاری اجتماعی

Error! Bookmark not defined. در بحران خودکشی

Error! Bookmark not defined. آموزش مددکاری اجتماعی در زمینه مداخله در خودکشی و پیشگیری از آن

Error! Bookmark not defined. ارزیابی و مداخله

Error! Bookmark not defined. سخنی درباره ارزیابی خودکشی

Error! Bookmark not defined. مداخله

Error! Bookmark not defined. مدیریت موردی بالینی

Error! Bookmark not defined. تجربه مددکاران اجتماعی از مراجعین با موضوع خودکشی

Error! Bookmark not defined. میزان برخورداری مددکاران اجتماعی از آموزش‌های مربوط به خودکشی

Error! Bookmark not defined. ارزیابی آموزش و مهارت‌های شخصی

Error! Bookmark not defined. نگرش مددکاران اجتماعی به آموزش‌های مرتبط با خودکشی

Error! Bookmark not defined. بحث

Error! Bookmark not defined. پیوست ۱

فصل پنجم: نقش مددکاری اجتماعی در پیشگیری، مداخله و دوران پس از خودکشی. Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined. نقش مددکاران اجتماعی بالینی و مشاوران سلامت روانی در جلوگیری از خودکشی.

Error! Bookmark not defined. تشخیص علائم هشداردهنده

Error! Bookmark not defined. واکنش به علائم هشداردهنده

Error! Bookmark not defined. نتیجه گیری

Error! Bookmark not defined. فصل ششم: کار با بازماندگان بعد از خودکشی

Error! Bookmark not defined. واکنش ها بعد از خودکشی

Error! Bookmark not defined. کودک به عنوان بازمانده

Error! Bookmark not defined. نوجوانان و جوانان به عنوان بازمانده

Error! Bookmark not defined. والدین به عنوان بازمانده

Error! Bookmark not defined. دیدگاه‌های مذهبی در مورد خودکشی

Error! Bookmark not defined. مداخله مددکاری اجتماعی برای بازماندگان

Error! Bookmark not defined. فهرست آگاهی برای مددکاران اجتماعی

Error! Bookmark not defined. فهرست اقدامات لازم برای مددکاران اجتماعی

Error! Bookmark not defined. منابع فارسی

Error! Bookmark not defined. منابع لاتین

فصل اول

کلیات (تعریف مفاهیم)

مقدمه

خودکشی اقدامی است که اغلب جوامع آن را منع می‌کنند. بسیاری از مذاهب آن را گناه می‌دانند. برای بیشتر کسانی که طبق سنت مسیحی-یهودی پرورش یافته‌اند، خودکشی بیشتر یک آیین است نه یک موضوع فلسفی. با این وجود نه در عهد قدیم و نه در عهد جدید خودکشی مستقیماً منع نشده است. تا سال‌های ۱۹۶۱ خودکشی در انگلستان جرم محسوب می‌شد، بدان حد که در بعضی از نواحی آن کشور واکنش نسبت به اقدام به خودکشی عبارت از دار زدن شخص در صورت زنده ماندن بود. این تشبیه با روش حیرت‌انگیزتری که عبارت بود از فرو کردن نیزه در قلب کسی که اقدام به خودکشی کرده بود، جابه جا گردید.

در فرهنگ‌های مختلف، خودکشی به صورت‌های متفاوتی تعبیر و تفسیر می‌گردد. در بیشتر جوامع غربی از خودکشی جلوگیری می‌کنند و از انجام آن در صورت امکان ممانعت می‌ورزند. در بعضی فرهنگ‌ها خودکشی به عنوان عملی افتخارآمیز تلقی می‌شود. مثل هاراکییری در ژاپن که یک مرگ آبرومندانه و کفاره شخص برای ارتکاب گناه محسوب می‌گردد. با این حال در سایر فرهنگ‌ها عملی زشت تلقی می‌شود. آمارهای جهانی نشان می‌دهند خودکشی در دهه‌های اخیر رو به افزایش بوده و الگوی سنی آن در حال تغییر است (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۸۷). در بین تمامی گروه‌های سنی، خودکشی هشتمین علت مرگ و میر در جهان است، اما در گروه سنی ۱۵-۲۴ سال پس از حوادث و قتل، سومین علت مرگ و میر گزارش شده است. (طلایی، ۱۳۸۵).

خودکشی و اقدام به خودکشی یکی از رفتارهای ضد اجتماعی و یک آسیب اجتماعی به شمار می‌آید. این پدیده سالیان دراز از روابط عشیره‌ای و صنعتی تا روابط پیچیده شهرهای امروزی و دنیای صنعتی گریبان گیر بشریت بوده است. خودکشی را می‌توان تهدیدی برای سلامت عموم جامعه دانست. واقعیت دردناکی که در ورای این موضوع نهفته است ضربه عمیقی است که بر پیکر خانواده و جامعه وارد می‌کند. در واقع بار سنگین زیان‌های مادی و معنوی (انسانی) این پدیده را به هیچ عنوان نمی‌شود نادیده گرفت. طبق تخمین سازمان بهداشت جهانی^۱ (who) سالانه تقریباً یک میلیون نفر در سراسر جهان به علت خودکشی فوت می‌کنند و تا ۱۰ تا ۲۰ برابر اقدام به خودکشی می‌کنند. ایران نیز با نرخ خودکشی ۳/۷ در هر صد هزار نفر،

^۱ -World Health Organization

رتبه ۵۸ جهان را در سال ۲۰۱۱ از سوی سازمان بهداشت جهانی به خود اختصاص داده است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۱۱).

به طور کلی در زمینه سبب‌شناسی خودکشی می‌توان به عواملی مانند اختلال‌های روانپزشکی و عوامل روانی-اجتماعی و زیست‌شناختی اشاره کرد (سادوک^۲ و سادوک، ۲۰۰۳). خودکشی اتفاق کمیابی نیست. میزان خودکشی جوانان نسبت به دهه گذشته دو برابر شده است و آخرین بررسی زمینه یابی دپارتمان سلامت در مورد خودکشی و قتل (آپل بای،^۳ ۲۰۰۱) معلوم ساخته که در انگلستان و ولز سالانه ۲۰۰۰ نفر بعلت خودکشی می‌میرند. تحقیقات نشان داده‌اند که تقریباً یک سوم مددکاران اجتماعی در طول زندگی حرفه‌ای‌شان مراجعینی داشته‌اند که به خاطر خودکشی فوت کرده‌اند (جاکوبسن، سنדר^۴ و هارینگتون^۵، ۲۰۰۴)؛ این آمار فقط کمی پایین‌تر از روانشناسان است (بونگار^۶، ۲۰۰۲). مواجهه با افرادی که در معرض خودکشی هستند یکی از چالش‌هایی است، که مددکاران اجتماعی و سایر متخصصان حوزه سلامت روان با آن روبه‌رو هستند.

باتوجه به موارد فوق و سایر تحقیقات انجام شده که مجال بررسی همه آن‌ها در اینجا نیست، آمار خودکشی در اکثر جوامع ایران با افزایش روبه‌رو بوده است. از آنجائیکه مددکاران اجتماعی در زمینه‌های کاری خود (بیمارستان، مدرسه، مراکز مشاوره، کلینیک‌های مددکاری اجتماعی و...) همواره با مددجویانی روبه‌رو می‌شوند که ممکن است افکار خودکشی یا اقدام به خودکشی داشته‌اند، لذا برای نجات جان این انسان‌ها در زمینه‌های پیشگیری، درمان و توانبخشی آن‌ها می‌بایست آماده باشند و اقدام نمایند. علیرغم ضرورت بوجود آمده متأسفانه کتابی که راهنمای کار مددکاران اجتماعی در این حوزه‌ها باشد تدوین نشده است. در کتاب حاضر سعی بر آن شده تا حدودی به این نیاز پاسخ داده شود.

^۲ - Sadock

^۳ - Appleby

^۴ - Sanders

^۵ - Harrington

^۶ - Bongar